

LAGLIGHETSFAKTOREN – RETTIDSKOSTNADER.

Av

siv.agronom Syver Aalstad

19.08.2020.

Laglighetsbegrepet ble først benyttet av prof. Bruno Nilson ved Svenska lantbrukshøgskolan – Upsala.

Han var før det ansatt i Svenska Lantbruksarbeidsgivareforeningens rådgiving – særlig for mekanisering på store bruk i Skåne ca. 1970 ++.

Jeg møtte ham på et kurs i mekaniseringsøkonomi i Norge og utvekslet mye tanker og materiale med ham da jeg jobbet på Høgskolen i Innlandet – Blæstad. Det ble tatt inn i undervisningen i mekaniseringsøkonomi ved NLH ved prof. Arne Hilmersen, og er behandlet prinsipielt i Kjell Mangeruds «mekaniseringsøkonomi i landbruket» pkt. 4, side 21.

Det framgår ikke spesifikt hvor stor avlingsnedgangen er pr. dags forsinkelse om våren, Mangerud skriver 2 – 5 kg. / da / dag.

Dette er også behandlet grundig av Hugh Riley i NIBIO om mekaniseringskostnader og laglighetsfaktoren, hvor laglighetskostnadene er tatt inn i en totalkalkyle.

Det er imidlertid ikke utgitt nye opplysninger over tap / kostnader (redusert avling x kr. / kg) ved ikke å få sådd – høstet i rett tid.

Det er mulig du finner økte kostnader i kr. / da Hugh Rileys omfattende beregninger. Det trengs unge hjerner for å finne disse.

Ut fra data fra offentlige kilder, ? Nilf ? og andre data innen på 1970 – 1980 åras rådgivingen nyttet jeg ved undervisning i mekaniseringsøkonomi på Blæstad 1970 – 1986 følgende tall.

Avlingsnedgang ved utsatt såing etter at jorda først er laglig.

Ca. 15. april – ca. 25 april – slutten april	2 kg korn / da / dag
Ca. 1. mai – 10. mai	4 kg korn / da / dag
Ca. 10. mai – 20. mai	6 kg korn / da / dag
Ca. 20. mai – 5. juni	8 kg korn / da / dag.

Det er disse avlingsreduksjonene som bla skal kompensere for økt maskinstørrelse, ev. kombineringsoperasjoner – eks. kombisåmaskiner. I tillegg kommer kostnader ved høyere vanninnhold ved høsting og dyrere tørking, antagelig også mer ugras.

På en eiendom hvor hovedarealet ble sådd ca. 15. april i år, men pga graving av offentlig vann og kloakk måtte 30 daa først sås 1. juni.

Jeg lagde da følgende gjennomsnittlige tap ved normalforhold.

15. april – 1. mai	2 kg / da / dag x 15 dager	=	30 kg / da
1. mai – 10. mai	4 kg / da / dag x 10 dager	=	40 kg / da
10. mai - 20 mai	6 kg / da / dag x 10 dager	=	60 kg / da
<u>20. mai – 1. juni</u>	<u>8 kg / da / dag x 10 dager</u>	<u>=</u>	<u>80 kg / da</u>
Sum redusert avling 16. april – 1. juni.			<u>210 kg / da</u>

Normalavling på dette område var kalkulert til 600 kg / da ved såing 15. april i år.

Avling på forsinket sådd areal ble kalkulert til 390 kg / da.

I tillegg selvfølgelig alle kostnader - tidsforbruk - for å ta fram all redskap på ny etter første våronn, + merarbeid ved såing på avdelt areal.

I tillegg kunne det vært antydnet økte tørkekostnader / separat høsting.

Kanskje Norsk landbrukstakst kunne ha nytte av denne vurdering. ??

Syver Aalstad